

Otázka: Ústava ČR

Předmět: Právo, Společenské vědy

Přidal(a): Efelina

Postavení v právním řádu

- **Ústava je nejvyšší zákon České republiky**
- Ústava **je součástí ústavního pořádku ČR** stejně jako Listina základních práv a svobod

Preambule

- **prohlášení o věrnosti občanů Čech, Moravy a Slezska;** o odhodlání budovat, chránit a rozvíjet ČR (přírodní, kulturní, hmotné duchovní bohatství) a řídit se všemi osvědčenými principy právního státu

Základní ustanovení

- ČR je charakterizována jako svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát, který je založen na úctě k právům a povinnostem člověka a občana
- veškerou státní moc vykonává lid prostřednictvím moci zákonodárné, výkonné a soudní za pomoci **REFERENDA - všelidové hlasování**
- **dělí se na 8 hlav a každá má články**

Moc zákonodárná

- orgánem zákonodárné moci je **Parlament České republiky**, který je tvořen **dvěma komorami**, a to **Poslaneckou sněmovnou a Senátem**
- **Poslanecká sněmovna**
  - má 200 poslanců, kteří jsou voleni na 4 roky
  - volby do poslanecké sněmovny se konají **tajným hlasováním** na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, a to **systémem poměrného zastoupení** (voliči odevzdávají své hlasy pro politické strany účastníci se voleb)
  - **aktivní volební právo** – právo volit do Poslanecké sněmovny má každý občan, který **má 18 a více let**
  - **pasivní volební právo** – právo **být zvolen** do Poslanecké sněmovny má každý občan, kterému je **nejméně 21 let**
- **Senát**
  - má 81 senátorů, kteří jsou voleni na 6 let
  - volby se konají každé 2 roky, kdy se volí senátorů
  - volí se tajným hlasováním
  - **voliči volí jednotlivé kandidáty**
  - senát **nemůže být rozpuštěn**
  - **aktivní volební právo** – volit do Senátu může každý občan **starší 18 let**
  - **pasivní volební právo** – právo **být zvolen** do Senátu má každý občan **starší 40 let (tzv. rada starších)**
- **Imunita** – týká se poslanců i senátorů
  - **nemohou být trestáni za TČ po dobu svého mandátu, pokud je patřičný orgán nevydá**
  - **Právo interpelace** – právo klást otázky členům vlády
  - musejí odpovědět do 30 dnů
- **Legislativní činnost** – přijímání zákonů
- **Legislativní iniciativa** – návrh nějakého zákona členy parlamentu
- **Legislativní proces** – Parlament projednává a přijímá zákony
- **Návrhy se posílají poslanecké sněmovně, pokud jej schválí pošle jej senátu. Senát zákon schválí nebo zamítne. Prezident může také zákon zamítnout a vrátit k přepracování (právo VETA)**
- **Přijaté zákony podepisuje: Prezident ČR, předseda vlády, předseda poslanecké sněmovny**

Moc výkonná

- Prezident ČR, vláda a státní zastupitelství
  - **Prezident ČR** - hlava státu
  - musí mu být **více jak 40 let**
  - volen občany (většinový volební systém)
  - volen v přímých volbách , v druhém kole
  - **je zvolen na 5 let, nemůže být zvolen více jak 2x za sebou**
  - **pravomoci** - zastupuje stát na venek
  - jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády
  - svolává zasedání Poslanecké sněmovny
  - rozpouští Poslaneckou sněmovnu
  - sjednává mezinárodní smlouvy
  - má právo udělit **amnestii** (=hromadná milost) a **abolici** (=jednotlivá milost)
  - **má právo VETA** = může zákon zamítnout a vrátit k přepracování
  - **Vláda** - vrcholný a kolektivní orgán moci výkonné
  - řídí a kontroluje chod státu
  - **Demise** = dobrovolné odstoupení z funkce
  - celá vláda podává demisi v případě, že jí poslanecká sněmovna vyslovila nedůvěru

Moc soudní

- je nezávislá a nesmí být omezená mocí výkonnou ani zákonodárnou
- **Soudce** - musí mít vysokoškolské vzdělání
  - musí mít alespoň **30 let**
  - je **jmenován prezidentem ČR**
  - je vázán pouze zákonem
- **Přisedící** - občané podílející se na rozhodnutí soudu

- **Soustava soudů:**
  - **Ústavní soud**
  - **Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud**
  - **Vrchní soudy**
  - **Krajské soudy**

- **Okresní soudy**

- **Ústavní soud ČR** – skládá se z **15 soudců** , kteří jsou voleni na **10 let** , jsou jmenováni se souhlasem parlamentu ČR a prezidentem republiky
  - ochrana ústavnosti
  - rozhodování, zda je mezinárodní smlouva v souladu s ústavním pořádkem ČR
  - rozhodnutí tohoto soudu je závazné pro všechny
  - **Závaznost soudních rozhodnutí** – jejich rozhodnutí jsou závazná pro všechny orgány státu i pro jeho občany

Nejvyšší kontrolní úřad

- kontrola nad nejvyššími úřady státu
- kontrola hospodaření se státním majetkem
- kontrola státního rozpočtu

Česká národní banka

- pečuje o stabilitu měny
- je založena Ústavou ČR
- je to ústřední banka státu

Územní samospráva

- Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, kteří mají právo na samosprávu
- Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky
- **Členové zastupitelstev** – jsou voleni **tajným hlasováním** na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva **na dobu 4 let**
- **Vyšší územní samosprávný celek** – **každý kraj je vyšším územním samosprávným celkem**

- 14 krajů
  - každý VÚSC **je samostatně** spravován zastupitelstvem
- **Základní územní samosprávný celek** – je každá obec, menší město (Moravičany, Mohelnice)
  - obce spadají pod vyšší územní samosprávné celky